

Չնայած որ վերջին օրերումս Բագու—Բաթումեան նաւթանցքի խնդիրը նորից արծարծուեց, բայց անշուշտ դարձեալ անհետեւանք կմնայ, այդ խմորը շատ ջուր կընդունի: Եւ այդ անօգուտ յոյսերին սպասելով մերոնք կը քայքայուին նիւթապէս, բոլորովին կը սնանկանան: Մենք ոչ մի ժամանակ դէմ չենք այդ խընդրին, և շատ ուրախ կը լինէինք, որ մի 5 տարի սրանից առաջ պատրաստ եղած լինէր նաւթանցքը, որի գոյութիւնը արգելք կը հանդիսանար ներկայ ճգնաժամին, արտահանութեան գործը դիւրացրած լինելով աւելի կը նպաստէր արդիւնաբերութեան զարգացմանը: Բայց ինչո՞ւ տնտարբեր գտնուել, չգիմել այն միջոցներին, որ այսօր կամ վաղը կարելի է իրագործել և այդ կախում ունի գործարանատէրերից, ինչո՞ւ հարկաւոր միջոցները գործ չեն դնում, որ կարողանան երկաթուղու վարչութեանը զիջել տալ սակագնի մէջ բարեփոխութիւն մտցնելու, այսինքն սակագինը իջեցնելու»:

Գողթնեցի

Նաւթահանքերի և հրաբուխների անցեալ և ներկայ դրութեան մեծ տարբերութիւնը և փոփոխութիւնն այն է, որ յառաջ ց1850 60 թուականներին նաւթը դուրս էր գալի 10 – 20 կանդուն (արշին) խորութիւնից, և շատ տեղ համարեա՞ 5 արշին, և տեղ տեղ գետնի երեսին, իսկ այժմ փորում են մինչեւ 100 և 150 և աւելի արշին և հազիւ կարողանում են դուրս բղխեցնել նաւթը: Եւ այս է մեծ գժուարութիւնը և ծախսը և հոգսը, ուր երբեմն փորում են մինչեւ 170 արշին և աւելի, և ոչինչ չեն շահվում, և ի դուր անագին ծախսը մինչեւ 30,000 և 50,000 ռուբլի կորցնում են. բայց Աստուծոյ սոքրմութեամբն շատերը ստանում են իրենց աշխատանաց վարձն ու պտուղը: Նոյնպէս և հրաբուխները, յառաջ փոքր ինչ փորում էին, և ասո՞ բոցը բարձրանում էր. իսկ այժմ փորում են մինչեւ 10 – 15 արշին, և այնպէս են կրակ ստանում կրաքար այրողները, ինչպէս նոյն 1888 թուին տեսինք Սուրախանում:

Նաւթահանքերի հորերն — գրերն ունին յատուկ անուններ, որոց մինը պահել է վրէն վանքի և վարդապետի անունը (Խալ-